

LA LLEI DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A CATALUNYA I L'ÀMBIT OFICIAL

per Josep M. PUIG I SALELLAS

Notari

3

Plantejament general

La Llei de Normalització Lingüística a Catalunya de 18 d'abril de 1983, a partir dels textos constitucional i estatutari (els respectius articles 3) i, més concretament encara, a partir de l'article 3.3 de l'Estatut, conté, a part d'altres previsions, el marc general de l'ús de les llengües en els àmbits oficials, naturalment, per allò que fa referència a Catalunya. En definitiva, es tracta d'un dels objectius a assolir, segons l'article 1, apartat 2:

- a) Emprar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans.
- b) Donar efectivitat a l'ús oficial del català.
- c) Normalitzar l'ús del català en tots els mitjans de comunicació social.
- d) Assegurar l'extensió del coneixement del català.

El present estudi s'ha de situar evidentment en l'examen del segon dels objectius enunciats, si bé, abans de seguir endavant, caldrà afegir que aquella declaració d'objectius de l'article 1 té un desenvolupament o, si voleu, un complement, en l'afirmació de drets lingüístics que fa l'article 2. Aquest article, després de reiterar el primer apartat de l'article 3 de l'Estatut, tot afirmant que «el català és la llengua pròpia de Catalunya», estableix una declaració bàsica, en afirmar que tots els ciutadans tenen el doble dret de:

- a) Conèixer el català.
- b) Expressar-s'hi de paraula i per escrit en tota mena de:
 - Relacions.
 - Actes públics.

L'article, evidentment, omple un buit que és a la Constitució i a l'Establiment

tut de Catalunya. El fet és important car, si bé l'omissió constitucional podia tenir una explicació més o menys plausible, atesa la finalitat d'aquell text bàsic (que, a més, com hem vist, deixa l'establiment de l'oficialitat de les llengües diferents del castellà als respectius Estatuts), era molt menys admissible en l'Estatut, més encara quan aquesta ommissió no succeeix ni a l'Estatut basc que, en l'article 6, afirma que tots els habitants d'Euskadi «tienen derecho a conocer y usar ambas lenguas», ni en els altres Estatuts amb doble oficialitat, que contenen tots una presa de posició pràcticament igual: article 5 del gallec, article 7 del valencià i article 3 del balear.

A partir d'aquí, és a dir, a partir d'aquelles afirmacions bàsiques, la utilitat de les quals és, doncs, evident, el precepte ens especifica l'abast d'aquell dret (el d'expressar-se en català), desenvolupant sense abast exhaustiu, sinó enumeratiu (l'adverbi «particularment» és il·lustratiu en aquest sentit) aquells termes indicats anteriorment de relacions i d'actes públics, oficials i no oficials, tot indicant-nos que l'esmentat dret general d'expressió comprèn els especials de:

1. Adreçar-se, de paraula i per escrit, a:
 - L'Administració.
 - Els organismes públics.
 - Les empreses públiques.
 - Les empreses privades.
2. Expressar-se en català en qualsevol reunió.
3. Desenvolupar en català les activitats:
 - Professionals.
 - Laborals.
 - Polítics.
 - Sindicals.
4. Rebre l'ensenyament en català.

No cal insistir en el caràcter ja indicat d'inventari no exhaustiu d'aquest text i, l'exemple que justifica aquest punt de vista (si fes falta la justificació), el tindriem ben a l'abast en la mateixa llei: si una intel·ligència voluntarista del precepte pretengués que l'ús del terme Administració, sense més, feia referència a aquesta en sentit estricte, amb exclusió de l'Administració de Justícia, amb les conseqüències que vulgueu, l'error seria evident només en baixar a l'article 9 de la mateixa llei, on es fa aplicació expressa del criteri general precisament als Jutges i Tribunals, amb una extensió total. En realitat, qualsevol ommissió queda fins i tot coberta, a més, per l'apartat 2 del mateix article 2, segons el qual:

«Les manifestacions de pensament o de voluntat i els actes orals o escrits, públics o privats, no poden donar lloc a Catalunya a cap mena de discriminació si són expressats totalment o parcialment en llengua catalana...»

Fet aquest plantejament general, el precepte passa tot seguit a treure'n expressament les conseqüències següents:

- a) Les manifestacions i els actes en català produeixen tots els seus efectes jurídics, igual com si fossin expressats en llengua castellana.
- b) No poden ésser objecte de cap mena de:

- Dificultat.
- Ajornament.
- Requeriment de traducció.
- Cap altra exigència.

Podríem dir, doncs, que l'article 2 de la llei és un precepte més aviat descriptiu, amb tots els inconvenients que això comporta a l'hora de fer una exègesi de cadascun dels termes emprats i amb el risc que ofereix qualsevol inventari dels conceptes, que sempre pot resultar, al final, incomplet, amb la consegüent obertura a les possibles interpretacions restrictives, literals. Malgrat tot, l'opció del legislador, tot i els inconvenients esmentats, no deixa de ser explicable, si d'allò que és tracta és de fer front a tal o tal actitud reticent, que no n'han de mancar. El legislador ha preferit, doncs, iniciar una llarga excursió a través d'una sèrie d'eventuals inconvenients possibles (els més probables) i, al final, tot i les zones deixades en blanc, assoleix un text prou indicatiu, que no deixa lloc a dubtes, però que, òbviament, es resumeix perfectament en el darrer paràgraf del propi article 2:

«En cap cas ningú no pot ésser discriminat per raó de la llengua oficial que empra.»

Com es natural, les conseqüències d'aquest plantejament general han de ser importants en l'àmbit oficial, que és el que tracta el títol I de la llei que, sota l'epígraf «de l'ús oficial», ens projecta a uns àmbits representatius:

- a) La publicació de normes: article 6.
- b) L'Administració catalana, inclosa l'Administració local: articles 5 i 8.
- c) L'Administració perifèrica de l'Estat: articles 5.2, 7 i 8.
- d) L'Administració de Justícia: article 9.
- e) Els documents públics: article 10.
- f) Els registres dependents de la Generalitat, amb ommissió inexplicable dels altres (que són els importants): article 11.
- g) Les empreses de caràcter públic: article 13.

En realitat, el títol I fa referència també a la toponímia (article 12) que, en certa manera, hom pot incloure també en l'abast d'actuació administrativa, bé que, a parer meu, és aquesta última una matèria que queda fora del camp de la doble oficialitat *vista a partir de la figura del ciutadà*, en allò que fa referència específica a les seves relacions personals, actives i pasives, amb l'Administració o, en general, amb les autoritats, cosa que és l'àmbit propi d'aquest treball, que dividiré en quatre especialitats:

- a) L'àmbit administratiu.
- b) L'àmbit judicial.
- c) L'àmbit dels registres.
- d) L'àmbit notarial.

L'àmbit administratiu

La llei, en el títol referit, amb major o menor incidència, al·ludeix a tots els àmbits administratius, segons que, en certa manera, ja resulta de l'enumeració d'articles que acabo de fer. Així, per exemple, es refereix a totes les Administracions pròpies de Catalunya:

- a) La Generalitat.
- b) L'Administració territorial de Catalunya.
- c) L'Administració local.
- d) Les altres corporacions públiques dependents de la Generalitat.

Aquest inventari resulta de l'article 5; però, més endavant, l'article 8 fa una referència, a més, a:

- e) L'Administració civil de l'Estat.
- f) Les altres entitats públiques.

El que succeeix és que, en relació a l'Administració estatal, la normativa dictada es limita només a l'àmbit de la relació Administració-administrat, és a dir, només a un dels tres àmbits que, amb el text de la llei a la mà, cal tenir en compte:

— La *publicació de normes*.

— Les *actuacions internes* de l'ens de què es tracti, tant en allò que fa referència, per exemple, a les intervencions en reunions, com a la documentació escrita, aquesta última, en el sentit més ampli del mot, i que abasta, per tant, des de la redacció de l'acta d'una reunió, fins a l'escrit més insignificant.

— Les *relacions amb l'administrat*.

Doncs bé, malgrat que la llei limiti el seu abast en relació a l'Adminis-

tració perifèrica gairebé només a aquest últim aspecte, quan s'ocupa de l'Administració autonòmica i de la local, les seves actituds, com és natural d'altra banda, són importants. En realitat, però, sense que el propòsit resulti clarament de la sistemàtica del text i dels termes concrets emprats, podria dir-se que les referències a l'Administració estatal es fan en el si de preceptes generals, dedicats a totes les Administracions, és a dir, no només a aquella; en canvi, les normes dedicades a l'Administració autonòmica i la local tenen una redacció específica. Al marge d'això, val a dir que el destriament de la normativa no resulta de la seva distribució dins de la llei per articles especialitzats, que solen contenir, crec que indègudament, paràgrafs dedicats a un àmbit o un altre.

A) *Preceptes d'abast general*

Els preceptes generals, aplicables, per tant, a totes les Administracions i, consegüentment, també a la perifèrica de l'Estat, són els que s'examinem tot seguit:

Article 5.2. Partint del caràcter oficial de les dues llengües, fa l'afirmació que l'una i l'altra «han d'ésser emprades preceptivament per l'Administració en la forma determinada per la llei». És, per tant, només una norma de desplegament (és a dir, no tendent directament a la normalització, sinó a explicitar els textos bàsics)¹ i que està anunciant un posterior desenvolupament normatiu.

Deixant de banda la utilitat concreta del text, em sembla evident que, al revés del que succeeix en el mateix article 5, en el seu apartat 1 (que examinaré més endavant) limitat a l'àmbit autonòmic i al local; l'article 5.2 abasta totes les Administracions, de forma que l'ús que fa del mot Administració és genèric. Les Administracions, doncs, utilitzaran les dues llengües oficials, és a dir, l'una o l'altra o les dues, en la forma que la llei determini i, lògicament, de manera bàsica el castellà, però eventualment el català o les dues llengües, si se tracta de l'organització estatal, o bàsicament el català o les dues llengües, però no només el castellà, si es tracta de l'organització autonòmica o la local.

Com acabo de dir, l'article preveu una ulterior activitat normativa sobre la matèria i és evident que la llei alludida en el text del precepte no és precisament la de normalització que el conté, sino una norma posterior, que no ha de tenir precisament el rang de llei. Crec que aquest mot és emprat pel precepte en el sentit genèric de norma, que, per tant, no caldrà que emani del Parlament i que podran dictar, per exemple, el Govern de Catalunya o les Corporacions locals, d'acord amb l'article 7.2 i 3, que veurem més endavant.

Ara bé, totes i cadascuna d'aquestes normes possibles:

a) Han de respectar escrupolosament l'esquema que resulta de la Constitució i dels Estatuts.

- b) Han de respectar, escrupolosament també, les normes de la pròpia llei de normalització.
- c) Han de respectar, per tant, el dret d'elecció lingüística del ciutadà.

D'altra banda, aquestes disposicions a dictar, pel que fa referència al conjunt de la legislació normalitzadora, tindran fonamentalment el caràcter de normes d'organització i de procediment, per bé que hom pot acceptar empíricament aquella certa aptitud estatal per a excedir aquell àmbit, establint veritables normes de normalització, bé que, no cal dir-ho, sempre subjectes al respecte d'aquells tres punts bàsics.

Article 7.1. És una seqüella del precepte més ampli de l'article 2 i, per tant, una norma de desplegament també: validesa i eficàcia de les actuacions, de «totes les actuacions», fetes en català.

Deixant de banda els inconvenients tècnics que puguin oposar-se a l'ús aparentment indistint dels termes validesa i eficàcia, fets evidents, per cert, pel Consell. Consultiu en el seu dictamen sobre la proposició de llei, és clar que la redacció del precepte és omnicomprensiva, tant en l'aspecte subjectiu (totes les Administracions) com en l'objectiu (totes les actuacions), sense que pugui afectar a aquest plantejament comprensiu de l'Administració de l'Estat el fet que els dos apartats següents de l'article se cenyeixin als àmbits de l'executiu autonòmic i de les Corporacions locals.

Per consegüent, el precepte ha de ser tingut en compte en la redacció de les normes previstes a l'article 5.2, acabat d'examinar, la qual cosa no vol dir, però, que, en regular la seva Administració perifèrica, l'Estat no pugui preveure com a vehicle lingüístic general d'actuació d'aquesta el castellà ni que, en fer-ho quant a les pròpies, la Generalitat o les Corporacions locals catalanes no *hagin* de preveure (veure article 5.1) l'ús normal del català. El que succeirà és que qualsevol actuació que, fins i tot per error, tingués lloc en l'altra llengua, si no estigués aviciada per una altra causa, seria perfectament eficaç.

D'altra banda, vol dir també que caldrà situar sempre per sobre de qualsevol normativa lingüística aquell dret d'elecció del ciutadà, de forma que, encara que el procediment es faci en castellà, aquell podrà comparèixer-hi i, en general, actuar-hi, en català i viceversa.

Article 8.1. En realitat, confirma allò que s'acaba de dir relativament a la compareixença del ciutadà en una llengua que no sigui la prevista com a general en la normativa de l'Administració davant la qual comparegui: el ciutadà, en relacionar-se amb qualsevol Administració i amb qualsevol entitat pública, pot fer-ho en la llengua oficial que escollirà.

Ara bé, cal que quedi clar que el text es concreta a l'àmbit estricte de la relació Administració-administrat, i no entra, per tant, en el que abans he qualificat d'intern de les Administracions i, per tant, en la determinació de la llengua en què hagi de desenvolupar-se el procediment, aspecte que queda fora del precepte i que evidentment haurà de tractar-se en la normativa prevista a l'article 5.2 ja vist, normativa que serà objecte de referència especial més endavant.

D'altra banda, és evident que estem encara davant d'una norma de desplaçament, no normalitzadora en el sentit estricte de la paraula; en realitat, com hem vist, dels tres preceptes examinats fins ara cap es pròpiament normalitzador, al revés d'allò que pot dir-se dels altres dos apartats de l'article 8, que examino tot seguit.

Articles 8.2 i 3. Fan referència al dret a obtenir traducció, que reconeix al ciutadà, tant en els expedients inicials a instància de part (apartat 2), com en els inicials d'ofici (apartat 3).

En realitat, el text dels dos paràgrafs no és idèntic, quant a la seva redacció. En el primerament indicat (procediments a instància de part), es reconeix als interessats que no han iniciat el procediment dret a sol·licitar, en l'idioma demanat, «testimoniança d'allò que els afecta»; en el segon (procediments d'ofici) el dret sembla en certa manera més general, car tots els interessats poden obtenir de l'Administració traducció en l'idioma sol·licitat dels «documents o testimoniances que els interessats requereixin». En cap dels dos casos, però, l'Administració no pot posar inconvenients («ha de lliurar») a la petició.

Ara bé: existeix una diferència veritable en les dues hipòtesis pel que fa referència als documents afectats? Crec que la diferent redacció de l'una i l'altra ha de ser interpretada àmpliament i, per tant, superada. En principi, el dret a traducció no té límit per raó de la naturalesa del document i n'hi ha prou que aquest formi part del procediment.

Crec que la distinció també és aparent en la discrepància que sembla existir entre el dret de petició de l'apartat 2, que es concreta a «allò que els afecta (als interessats)», i el de l'apartat 3, que abasta els documents i testimonis que aquests requereixin; és a dir, podria pensar-se que en el primer cas existeix una possibilitat de qualificació administrativa sobre si es produeix o no l'afecció. Però també crec que aquí el criteri ha d'ésser ampli i partir de la base que el sol fet de la petició pressiona l'Administració que, com diuen els dos apartats (ja ho he notat), «ha de lliurar» la traducció, de forma que, en darrer terme, cal partir de la base que qui demana la traducció d'un document és perquè, d'alguna manera, aquest l'afecta.

Deixant de banda les diferències indicades d'abast només aparent, cal examinar-ne una altra, que també resulta del text. Segons aquest, com hem vist, en els procediments a instància de part, només té dret a traducció l'altra part, mentre que en els procediments d'ofici, tothom hi té dret; doncs bé, crec que aquest plantejament i el fet que la llei no es plantegi el cas dels expedients a instància de part sense cap altre interessat, permeten d'arribar a la conclusió que aquella ha partir de la base que qui inicia el procediment *determina amb la llengua emprada en el seu escrit inicial la llengua del procediment*. Només si això es així, pot resultar normal que l'instant, amb o sense l'altra part, no tingui per què demanar traduccions, car ell ha determinat la llengua en què es desenvolupa el procediment, dret que sí existeix sense límit en els procediments d'ofici, car en aquests, en no haver-hi interessat que l'iniciï, seria l'Administració qui establiria el vehicle lingüístic.

Ara bé, és realment així? De fet, cap precepte de la llei estableix el sis-

tema indicat. Caldrà, doncs, examinar més a fons el problema plantejat que, a parer meu, té un doble enfocament.

1. En la situació actual, quan cap de les Administracions (estatal, autonòmica, local) no ha dictat cap norma al respecte (en base a l'article 5.2 de la llei), és evident que, si partim del fet que l'instant no determina la llengua de l'expedient, els preceptes que estic examinant ofereixen alguns buits. Per exemple, no ens diuen si l'instant sense part contrària té dret a traducció de les actuacions administratives fetes en la llengua que ell no ha emprat en el seu escrit inicial; no sabem tampoc si l'instant té dret a traducció dels escrits de la part contrària ni si qualsevol de les parts pot obtenir traducció d'aquelles actuacions, si estan redactades en la llengua no emprada per la part que la demani.

Crec que l'esperit de l'article 8 és obert i que abona les solucions afirmatives, però amb un matís important que cal deduir de la combinació de l'article 8.2 i 3 de la llei amb l'article 3.1 de la Constitució, que estableix el coneixement obligatori del castellà, matís que examinaré seguidament.

2. Quan, en canvi, es disposi d'aquelles normes (que no podran ometre allò que estableix l'article 8, evidentment) és de suposar que quedaran resolts els problemes plantejats.

Ara bé, si aquesta normativa opta per la determinació per l'instant de la llengua del procediment, quan aquest és a instància de part, els preceptes de l'article 8.2 i 3 seran d'aplicació ben senzilla. En cas contrari, és a dir, si, per exemple, l'Estat estableix com a llengua de procediment de l'Administració perifèrica el castellà i si les Administracions catalanes reben el català com a llengua de procediment, negant, per tant, aquella determinació de la llengua pels instants, la cosa es complica certament: si l'expedient és a instància de part, aquelles situacions no previstes a l'article 8 esmentades abans assolixen tota la seva importància i caldrà preveure el dret de traducció de l'instant en l'expedient sense altre part, el dret de traducció de l'instant quant als escrits de l'altra part, i el dret de traducció de tots els interessats quant a les actuacions administratives.

Naturalment, però, caldrà sempre tenir en compte, *aquella connexió ja alludida amb l'article 3 de la Constitució*. És evident que, amb l'article 8 de la llei a la mà, no és possible cap distinció i, per tant, és exigible tant la traducció del català al castellà com la contrària. Malgrat tot, crec que cal entrar en un examen més a fons de la qüestió plantejada i, concretament, situar l'article 8 de la llei en el conjunt del nostre ordenament. Aleshores, caldrà tenir en compte que, al costat de la literalitat del precepte, que, com he dit, no distingeix, hi ha la necessitat d'interpretar-lo harmònicament (vegeu l'article 3 del Codi civil) amb la resta de la legislació vigent i, sobretot, amb el coneixement obligatori del castellà que resulta de l'esmentat article 3 de la Constitució, el qual (no cal oblidar-ho) és el fonament de l'article 3 de l'Estatut, fonament, a la vegada, de la llei de normalització. El meu criteri global sobre la matèria és, doncs, el següent:

a) El dret de traducció reconegut a l'article 8, en els seus apartats 2 i 3, es refereix a tota mena d'expedients i de procediments, iniciats d'ofici o a instància de part, amb un o més interessats.

b) En aquests tots els interessats tenen dret a traducció, tant dels documents de l'altra part com del contingut en general de l'expedient o del procediment.

c) Aquest dret, però, es limita, en principi, a la traducció al castellà, la qual cosa no vol dir, naturalment, que l'Administració, sense estar-hi obligada, no pugui atendre una petició de traducció al català.

d) Sobre aquesta base, la traducció obligada al català que resulta de l'article 8.2 i 3 *només ha de referir-se a l'Administració autonòmica i a la local*, de forma que el dret del ciutadà a l'esmentada traducció haurà de rebre's preceptivament en la normativa que una i altra es dictin, d'acord amb l'article 5.2.

e) En canvi, la traducció al català no pot ser exigida a l'Administració estatal, llevat que ho prevegi la normativa específicament destinada a ella.

f) La traducció obligatòria és sempre a compte de l'Administració.

B) *Preceptes relatius a les Administracions catalanes*

Al costat dels preceptes examinats fins ara, d'abast general, i als quals, per tant, s'aplica íntegrament el criteri de territorialitat recollit a l'article 7.1 de l'Estatut, d'altres preceptes del mateix títol I es refereixen només a les Administracions catalanes, és a dir, l'Administració autonòmica o de la Generalitat, i la local, òbviament, l'Administració local catalana, comprenent en el si d'aquesta els Ajuntaments i les Diputacions, però també les institucions que es puguin crear a l'empara de l'article 5.1 del mateix Estatut, que preveu l'eventual organització territorial de la Generalitat en comarques i en demarcacions supracomarçals.

Ara bé, com ja hem indicat, els preceptes destinats a aquestes Administracions no vénen prou destriats dels d'abast general, de forma que, en general, es comprenen en un mateix article normes d'un àmbit i de l'altre, amb el consegüent confusionisme i les lògiques dificultats d'interpretació. Són els següents:

Article 5.1. Conté l'afirmació bàsica que el català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de:

- a) La Generalitat.
- b) L'Administració territorial catalana.
- c) L'Administració local.
- d) Les altres corporacions públiques dependents de la Generalitat.

És evident que el terme Generalitat ha de ser comprès amb l'abast previst a l'article 29.1 de l'Estatut i, per tant, com a comprensiu del Parlament, el President de la Generalitat i el Govern de Catalunya, i aleshores hom pot preguntar-se si el fet que el català sigui la llengua pròpia del Parlament con-

corda amb la preceptiva publicació doble de les seves lleis, prevista a l'article 6.1 de la llei.

En realitat, aquesta és una qüestió que, pròpiament, queda fora d'aquest treball, per bé que hagi de resoldre's, segons el meu parer, en sentit negatiu. La doble publicació no resulta de l'article 33.2 de l'Estatut, que només preveu la publicació fonamental (determinant, per exemple, de la seva entrada en vigor) al Diari Oficial de la Generalitat, sense fer cap precisió lingüística, i la publicació també, òbviament encara que l'Estatut no ho digui directament, en castellà. És cert, però, que el precepte acaba amb una indicació («la versió oficial castellana serà la de la Generalitat») que pot induir a una certa perplexitat; malgrat tot, jo penso que el que pretén aquest últim text és reservar a la Generalitat el dret de fer la traducció al dit Boletín, intel·ligència que abona el meu punt de vista (no exigència estatutària d'una publicació doble), car la versió es faria precisament només per a la publicació al diari oficial estatal.

És possible, però, que l'actitud adoptada per la llei sigui un reflex del criteri suscitat pel projecte de llei harmonitzador examinat anteriorment (article 3, lletra a). Sigui com sigui i tornant al text concret del precepte, constatem com aquest, en fer aquella afirmació de propietat lingüística, implica, transitorietats a part, que les Administracions alludides, en redactar eventualment les normatives pròpies previstes a l'article 5.2, *han d'establir la llengua catalana com a llengua d'actuació normal*, sense perjudici que, en les seves relacions amb els ciutadans, puguin optar pel criteri esmentat abans de determinació lingüística.

Article 6.2. L'article 6, després d'establir al seu apartat 1 la doble publicació de les lleis del Parlament, ja alludida, preveu, en l'apartat 2, la publicació «en edicions simultànies, en català i en castellà», quan aquella s'escaigui, de:

a) Les disposicions normatives de l'Administració pública de la Generalitat, terme en el qual cal comprendre tota la normativa emanada del Govern de Catalunya, de decret cap avall, en tota la seva organització.

b) Les seves resolucions oficials.

c) Les resolucions oficials dels ens locals de Catalunya.

Evidentment, el precepte estatutari que concorda amb el de la llei és l'article 37.4, que preveu la publicació fonamental al Diari Oficial de la Generalitat, sense fer tampoc cap precisió lingüística, i la publicació eventual al Boletín Oficial del Estado, concretada a «totes les normes, disposicions i actes emanats del Consell Executiu o Govern i de l'Administració de la Generalitat que ho requereixin». Certament, la terminologia dels dos preceptes, quant a les disposicions alludides, no és coincident, si bé crec que no hi ha discrepàncies de base entre els dos textos, almenys pel que toca a l'Administració autònoma, que és l'únic objectiu del precepte estatutari (que, com és natural, no s'ocupa de l'Administració local).

Al marge d'això és evident que l'article 6.2 similarmet a allò que he

indicat darrerament quant a la publicació de lleis, estableix una exigència de publicació doble que no resulta del text estatutari, que preveu la publicació «a posteriori» en el Boletín Oficial del Estado, però només «atenint-se a allò que disposi la corresponent norma de l'Estat». És possible, doncs, que també aquí la influència d'aquell projecte harmonitzador hagi tingut el seu impacte, de forma que ara és ja una llei catalana la que imposa aquesta solució bilingüe.

D'altra banda, és evident que el procepte pretén abastar totes les hipòtesis possibles de publicació entre les Administracions a què al·ludeix i els administrats, en general o individualitzadament, però amb un matís important, que ceneix l'abast del text: sempre que les disposicions afectades *hagin de publicar-se* en el Diari Oficial de la Generalitat. És a dir, més exactament, el precepte imposa la publicació doble quan s'escaigui la publicació al Diari, amb la qual cosa la doble publicació només es preceptiva en relació a la normativa i a les resolucions la publicació de les quals en el diari:

- a) Sigui obligatòria segons la legislació vigent.
- b) Sense ser-ho, es consideri escaient aquesta publicació per l'autoritat competent.

Notem, a més, que la publicació doble prevista a l'article 6.2 *no és una publicació físicament simultània*, sinó només simultània en el temps, vull dir, feta el mateix dia, de forma que pot consistir en dues edicions independents, una en cada llengua, sense que tampoc el tiratge de l'una i de l'altra hagin de ser iguals.

Finalment, al marge d'allò que fa l'article 6.1 (i que ha estat impugnat pel Govern de l'Estat en el seu recurs contra la llei de normalització davant del Tribunal Constitucional), l'apartat següent, que és el que ara estic examinant, no estableix la preferència interpretativa del text en català. Al marge de quin sigui, al final, el criteri d'aquell Tribunal, quant a les lleis, opino, per raons elementals que si el text de la decisió o de l'acord s'ha redactat inicialment en català i, per tant, el text castellà és una versió «a posteriori», des d'un punt de vista jurídic no hi ha cap cap fonament seriós per a defensar l'aplicació d'una interpretació global, a partir dels dos textos, cosa que, si és defensable quan hi ha dos textos originals (per exemple, un tractat internacional, un contracte), no té sentit en la present hipòtesi.

Article 6.3. És evidentment un precepte diguem-ne de redacció hàbil i, per tant, una mostra de la prudència amb què ha actuat el legislador. El precepte diu, sense dir-ho, que els avisos, els impresos i els formularis de les entitats locals catalanes, és a dir, els Ajuntaments, les Diputacions i, naturalment, en la terminologia de l'article 5.1, les altres corporacions públiques dependents de la Generalitat, poden redactar-se només en català. El precepte diu exactament que aquests documents «redactats en català tenen validesa oficial».

Des del meu punt de vista, la combinació dels dos darrers apartats de l'article 6 (el 2 i el 3, únics examinats, car l'apartat 1 pròpiament no entra en l'enunciat d'aquest treball) dóna un resultat que, per bé que no s'adequa totalment amb l'afirmació de propietat lingüística de l'article 5.1, arriba a un nivell acceptable, car, al final, només les disposicions i les resolucions que, preceptivament o voluntàriament, es publiquin al Diari Oficial de la Generalitat han de plegar-se a la doble publicació. Tota la resta de l'actuació administrativa, interna i externa, en canvi, pot fer-se només en català.

És a dir, les actes de les sessions de les Diputacions o dels Ajuntaments poden redactar-se només en català, encara que, literalment, no vinguin alludides per l'article 6.3. Atès que tampoc no vénen incloses en la imposició de doble publicació de l'article 6.2, en resulta l'existència d'un aparent buit legislatiu, que no costa gens d'omplir amb aquella afirmació de propietat lingüística de l'article 5.1 i, fins i tot, amb el precepte general de l'article 2 de la mateixa llei, segons el qual «els actes... escrits, públics..., no poden donar lloc a Catalunya a cap mena de discriminació si són expressats totalment... en llengua catalana».

C) *La potestat normativa*

Ja s'ha vist com l'article 5.2 de la Llei de Normalització preveu la possibilitat que les Administracions afectades puguin establir normatives específiques sobre la matèria. Ja hem vist també que aquesta normativa haurà de respectar el dret fonamental d'elecció lingüística del ciutadà i les altres normes que resultin de la Llei de Normalització de forma que, si la normativa estatal, relativa a l'Administració perifèrica o la local, resultés contradictòria, seria el criteri d'aquella llei el que hauria de prevaler.

No cal reproduir aquí aquestes normes d'obligada observança, que resulten d'allò que queda exposat fins ara. Sí que vull, en canvi, fer una observació sobre la llengua d'actuació normal de les Administracions, que, com he dit, serà el castellà quant a la perifèrica, i el català en els altres casos i, més concretament, sobre la manera de determinar quina ha de ser la llengua del procediment quan hi intervenen particulars.

Ja hem vist com la llei, en el cas concret de les traduccions, distingeix entre procediments iniciats d'ofici i a instància de part i com, vista la seva normativa, podria pensar-se que, en els primers, la llengua ve establerta per l'Administració, sense que es produexi cap canvi pel fet d'intervenir-hi posteriorment un interessat i, en els segons, per l'instant, l'escrit inicial del qual determina la llengua del procediment. De fet, però (ja ho he dit també), cap precepte substantiu no s'hi pronuncia i, per tant, l'interrogant resta obert.

En realitat, des d'un punt de vista teòric i en un intent de simplificació, podríem preveure tres eventualitats:

- a) Determinació *per la llei*, amb imposició preceptiva d'una determi-

nada llengua en tot cas, independentment del dret del ciutadà a usar l'altra i, eventualment, del seu dret a obtenir traduccions.

b) Determinació *pel ciutadà*, lògicament el que iniciï el procediment, si és a instància de part, i fins i tot, eventualment, aquell contra el qual es dirigeixi, si és d'ofici.

c) Determinació *per l'autoritat* que entén l'expedient, sens perjudici dels drets del ciutadà indicats a la lletra a).

És possible que en un àmbit com el judicial, ara com ara, la solució pràctica sigui la darrera; en l'administratiu, en canvi, crec que ens hem de moure entre les dues primeres solucions. En la situació actual, a falta d'altra normativa que la llei comentada i superat el miratge que pot produir aquell precepte sobre traduccions, crec que, pràcticament, imperarà també en l'àmbit administratiu el tercer criteri; però crec que les normatives a dictar han de dirigir-se clarament cap als altres dos i, més concretament, atesa la repetida declaració de propietat lingüística de l'article 5.1, quant a les Administracions autonòmica i local catalana, cap a la primera solució, que vol dir tant com l'establiment de l'ús general de la llengua catalana, salvats aquells drets del ciutadà.

Ara bé, al marge d'aquestes consideracions generals és evident que la Llei de Normalització ens ofereix dues referències concretes a l'actuació normativa a què m'estic referint, és a dir:

a) La disposició final 1.ª, que autoritza el Govern de Catalunya a «l'aplicació i el desplegament reglamentari» de la llei.

b) La disposició addicional i la transitòria 1.ª, que examinaré més endavant, perquè preveu l'existència d'una normativa estatal, impulsada per la Generalitat.

L'àmbit judicial

El precepte específicament destinat al dit àmbit, contingut al títol 1 de la Llei, és l'article 9, el qual es refereix, en el seu primer apartat, al dret del ciutadà que, en qualsevol de les posicions processals possibles, compareix davant d'un jutge o d'un tribunal; en la primera part de l'apartat 2, a la presentació d'escrips i documents i, en l'incís final d'aquest apartat 2, a l'actuació dels propis òrgans de l'Administració de Justícia. En efecte, l'apartat 1 s'ocupa, en el fons, de retirar aquells pronunciaments de l'article 2 de la pròpia llei, en dir que:

«En l'àmbit territorial de Catalunya, els ciutadans podran utilitzar en les relacions amb l'Administració de Justícia la llengua oficial que escullin i no se'ls podrà exigir cap traducció.»

Observem l'ampli plantejament del precepte, en el sentit personal (es refereix, per exemple, no solament a les parts, sinó a qualsevol persona que es relacioni amb l'Administració de Justícia) vegeu també la impossibilitat que s'exigeixi traducció, la qual cosa evidentment no impideix que, per raons pràctiques, aquesta s'organitzi des de la mateixa Administració, però solament en interès d'aquesta i gratuïta per al ciutadà.

En definitiva, el precepte és clar i, a l'ombra de l'article 2, que hem citat abans, no ofereix cap dubte: i tampoc no l'ofereix l'apartat 2 del propi article 9, relatiu a la compareixença per escrit. És a dir, si bé l'apartat 1 de l'article 9, en parlar de «relacions amb l'Administració de Justícia», es refereix en realitat a tota classe de compareixença, però potser està pensat més aviat per a les relacions orals, el primer incís de l'apartat 2 es refereix clarament a la presentació de tota classe de documents:

«Els escrits i els documents presentats en català davant dels tribunals i els jutjats radicats a Catalunya són plenament vàlids i efectius.»

El precepte romp clarament l'exigència de traducció de l'article 601 de la llei d'Enjudiciament Civil, que, en realitat, com queda indicat, entenc que ja havia estat superat per la mateixa entrada en vigor de la doble oficialitat.

Finalment, l'article 9 es refereix a les actuacions judicials pròpiament dites, sense cap exclusió («totes les actuacions judicials»), i, per tant, amb inclusió de tota classe de resolucions:

(Són vàlides totes) «les actuacions judicials fetes en català a Catalunya.»

És a dir, el text no entra pròpiament en la determinació prèvia de la llengua en la qual ha de desenvolupar-se el procediment, sinó simplement hi afirma la plena vigència de la doble oficialitat, per si fos necessari.

En realitat, pel que fa a la llengua de les actuacions, cal reproduir allò que s'ha dit abans en relació a la llengua del procediment administratiu i indicar, a més, que el criteri que deixa l'elecció a l'autoritat, és el que de moment prevaldrà, encara que és evidentment el sistema menys perfecte i solament justificable a partir d'unes deficiències de fet, que fan difícil la materialització del sistema òptim (elecció pel ciutadà, amb un sistema de solució del conflicte, si hi ha possibilitat de més d'una elecció). Al capdavall, crec que el legislador català ha optat per aquesta darrera posició, una posició prudent, d'acord amb la qual, igualment com el ciutadà pot escollir un idioma quan comparegui davant d'un jutge o un tribunal, el jutge o el tribunal també pot escollir-lo per a les seves actuacions.

¿Què passarà quan la llengua en què comparegui el ciutadà no sigui la mateixa que hagi escollit l'òrgan per a les seves actuacions? No pot existir cap inconvenient per a la coexistència, que vindria imposada per un dret

d'abast constitucional, i em sembla que els que podrien sorgir des d'un punt de vista de tècnica processal són perfectament superables i, evidentment, haurien de ser posposats, en tot cas, a la incidència preferent dels preceptes constitucionals i estatutaris afirmatoris de la doble oficialitat.

L'àmbit registral

L'article que s'hi destina és l'11. El seu text es limita als registres públics dependents de la Generalitat, deixant, fora, per tant, els registres més importants, com ara el Registre Civil, el de la Propietat, el Mercantil, el d'Hipoteca Mobiliària i Penyora sense desplaçament i el de Vendes a termini, com a més destacats. La raó deu raure en una lectura tímida de l'article 149.1.8 de la Constitució, que atribueix competència exclusiva a l'Estat en matèria de registres; però, per a mi, una cosa és el funcionament d'aquelles oficines i, fins i tot, els efectes substantius de les seves inscripcions i una altra, diguem-ne prèvia, la determinació de la llengua en què es redactin els assentaments, car aquests, amb un o altre vehicle idiomàtic, seran els mateixos formalment, sense cap diferència, doncs, quant als seus requisits, i materialment, és a dir, quant a la seva eficàcia. D'altra banda, el mateix article 149.1.8 reconeix també competència estatal exclusiva quant als instruments públics i la Llei de Normalització no ha vist cap inconvenient a referir-se a ells, en general, a l'article 10.

Però tot això, vista la presa de posició de l'article 11 de la llei, és un problema ja resolt (crec que malament) i, per tant, aliè a aquest treball. D'altra banda, aquells registres exclosos de les normes de l'article 11 excedeixen de l'òptica només administrativa, que és la que ens ocupa. Cal limitar, doncs, l'abast d'aquest comentari als registres dependents de la Generalitat, entre els quals cal comprendre també els dels ens locals; és a dir, entenc que en la idea de dependència de la Generalitat de l'article 11 cal incloure totes les Administracions al·ludides a l'article 5.1 de la mateixa llei.

El precepte regula en primer lloc els *assentaments*, tant els fets a partir de presentació de documents, com els fets a partir de manifestacions verbals, com és, d'altra banda, normal; així es dedueix del fet que, segons el precepte, l'assentament s'ha de fer precisament «en la llengua oficial en què és redactat el document o en el de la manifestació».

És evident, a més, que el text darrerament transcrit implica la inexistència d'un dret d'elecció a favor de qui presenti un document o faci una manifestació, car és la llengua en què aquell estigui redactat o en què es faci aquesta la que determinarà la llengua de l'enregistrament. Aquella elecció es donarà, en canvi, segons que preveu expresament l'article, si es presenta un document bilingüe: aleshores «s'inscriurà en la llengua que indicarà qui el presenta».

¿Què succeirà si en un text bilingüe el presentant no és cap dels firmants i aquests han optat en el text per una determinada llengua, precisament de cara a l'enregistrament? Crec que aquesta determinació elimina el dret del

presentant, que, en definitiva, actua en representació o, almenys, en interès dels firmants.

Pot sorgir algun problema en el cas d'inscripció de documents redactats en euskera, gallec o llengua estrangera. Sembla lògic partir aleshores del text de la traducció al català o al castellà que s'acompanyi, de forma que sigui determinant la llengua de la traducció. Però, ¿què succeirà si no es presenta traducció i l'encarregat del Registre coneix la llengua en què està redactat el document, si en aquest cas la legislació respectiva (com és normal) l'autoritza a inscriure? Crec que novament aquí s'ha de complir la determinació dels interessats o, en defecte d'aquest (cas general), la del presentant, que podran escollir entre el català o el castellà.

¿Què succeirà si en aquest cas, però també en el cas previst en l'article (document bilingüe), ni els interessats ni el presentant indiquen en quina llengua s'ha de fer l'assentament? Sembla normal entendre que aleshores serà necessari interpellar el presentant al respecte; però si això no fos possible, crec que l'assentament s'ha de fer en català, car estem parlant de registres que depenen de la Generalitat i ja hem vist que l'article 5.1 consagra el català com a llengua pròpia de les Administracions autonòmica i local catalanes.

Tampoc no diu l'article en quina llengua han d'estar impresos els llibres i d'altra documentació del Registre. Si el Registre és duu per fulls, que després potser es relligaran, no pot haver-hi cap inconvenient en què aquests estiguin impresos en un o altre idioma. En cas contrari, és a dir, si s'usa el llibre rellegit prèviament, no crec que no hi hagi més alternativa que la redacció del text imprès en les dues llengües, a fi d'absorbir indistintament les dues hipòtesis possibles de redacció de l'assentament.

Ara bé, a part dels assentaments, l'article 11 s'ocupa de la publicitat documental a partir del Registre o, més concretament, de les *certificacions*, l'expedició de les quals es farà en la llengua en què es faci la petició. La solució em sembla discutible i, a parer meu, no és tant la llengua en què està redactada la petició com la llengua especificada en la petició la que ha de determinar la llengua en la qual s'ha de redactar la certificació. És a dir, aquesta es farà en català o en castellà, segons que es demani en la instància o en la petició oral, i només a falta d'aquesta determinació podrà jugar l'automatisme de l'article 11. La raó és clara: és possible que una persona que només pugui o només vulgui escriure en castellà prefereixi o necessiti que la certificació estigui escrita en català; aleshores, crec que el dret d'elecció del ciutadà, tan emfàticament evidenciat en el títol preliminar de la llei, segueix essent determinant i no pot ser posposat al fet mecànic que la petició es faci en tal o tal llengua.

Que quedi clar, doncs, que el text del precepte prescindeix de la llengua de l'assentament a l'hora de determinar la de la certificació, i això tant si aquesta és literal com en relació, amb la qual cosa és evident que, si l'assentament està fet en una llengua i es demana la certificació en l'altra, s'interposa entre aquell i la certificació la traducció, que farà el funcionari encarregat del Registre, i que esdevé de fet una traducció oficial.

Se n'ocupa l'article 10 de la Llei que, si bé parla genèricament de documents públics, concepte ampli que comprèn no només els documents autoritzats per notari, sinó també els públics, administratius o judicials, i de fedataris, en realitat ha de centrar-se la seva incidència només en els documents notariais o instruments.

El precepte preveu que la llengua del document, vol dir, sens dubte, el document original o *matriu*, serà «la llengua oficial que l'atorgant escollirà», expressió en la qual el terme atorgant ha d'entendre's en sentit no tècnic, sinó en el més ampli de persona que requereix la intervenció notarial, car si aquests, en la classe d'instruments anomenats escriptures, certament es qualifiquen d'atorgants, en les actes són simplement qualificats de requerents, i encara en aquestes el problema assoleix una certa complexitat.

En efecte, en les actes és freqüent que es requereixi el Notari perquè dugui a terme una determinada actuació que, a vegades, s'ha d'entendre amb una persona diferent del requerent. ¿La llengua en què s'estendrà aquesta diligència serà la del requerent o l'escollirà la persona que en aquesta compareix davant del notari? A parer meu, en aquest cas, existeix un segon dret d'elecció de llengua que ha d'atendre el notari.

Però si el problema exposat és un problema d'elecció lingüística no coincident, però successiva, que, per tant, per falta de concurrència dels protagonistes, no crea conflicte, una altra cosa és que a la mateixa compareixença davant del notari hi hagi més d'una persona i l'elecció lingüística no sigui coincident. Si hi ha coincidència, l'article 10, com és natural, estableix la redacció en la llengua que els interessats acordin, però guarda silenci en el cas contrari. Quin és el criteri a seguir?

La instrucció dictada pel Departament de Justícia, el 27 de juny de 1980, en el seu apartat 2.º establia que, en aquest cas, «el notari, ateses les circumstàncies, determinarà la forma de redacció». Cal tenir present, a més, que la llei no conté cap norma derogatòria i, per tant, sorgeix la perplexitat: és encara vigent la Instrucció? Malgrat tot, jo crec que la finalitat general de la llei implica, com a punt de partida, la substitució de tot el sistema anterior i, d'altra banda, l'èmfasi que fa el text legal, per exemple, en el comentat article 2, però també, a tot el llarg de la seva normativa sobre l'àmbit oficial, en el dret d'elecció del ciutadà, invalida aquell criteri, que, en el cas de conflicte, traslladarà el dret al notari. El problema rau en si, tècnicament, és possible una altre solució i és evident que, en matèria de documents notariais, la resposta ha de ser afirmativa, a través del sistema de redacció a doble columna de l'article 149 del Reglament notarial, prescindint de les limitacions que resulten del seu text, pròpies d'un sistema idiomàtic alterat per la Constitució i els Estatuts.

S'ocupa en canvi l'article de les còpies i, en general, del problema de les traduccions entre les dues llengües oficials, i preveu:

- a) L'expedició pels fedataris públics en castellà de «les còpies que

hauran de tenir efecte fora dels territoris en què el català és idioma oficial».

És a dir, el notari tradueix el text en què està redactat l'original, amb la qual cosa el concepte estricte de còpia queda alterat pel fet de l'existència d'una versió del text original, que fa el notari autoritzant d'aquest o el successor en el protocol. El precedent en la normativa notarial és a l'article 252 del Reglament notarial, que preveu que:

«También podrán los Notarios traducir, respondiendo de la fidelidad de la traducción, los documentos no redactados en idioma español que deban surtir efecto en los Registros de la Propiedad, oficina liquidadora del impuesto de Derechos reales, aunque dichos documentos no hayan de insertarse o incorporarse a una escritura o acta matriz.»

És evident, però, que la llei va més enllà de les possibilitats que resulten del text transcrit, amb la qual cosa està establint una modificació de la tècnica notarial vigent a la seva promulgació. Des d'un punt de vista estricte, podria precisar-se que es vulnera la competència estatal exclusiva que resulta de l'article 149.1.8 de la Constitució, quant als instruments públics. Malgrat tot, crec que l'actuació del legislador català és correcta, car, en realitat, no es tracta d'inventar, per dir-ho prou gràficament, una nova forma d'actuació notarial, sinó de projectar sobre les actuacions previstes fins ara un fet nou: la normalització. Per això, a parer meu, el precedent de l'article 252 del Reglament notarial es té en compte quan el legislador català n'extreu la possibilitat traductora del notari, eludint, per tant, els inconvenients que podrien derivar-se de l'atribució d'una funció que no hagués tingut fins ara; però no més enllà. Vull dir, per tant, que no hi ha canvi d'allò que fins ara, segons aquell article 252, es feia a través d'un determinat tipus de document notarial (el testimoni) per un altre (la còpia), sinó simplement la combinació d'aquella funció traductora i aquest segon tipus de document, sota l'impuls d'una exigència ineludible: trobar un sistema ràpid i coherent de traducció. Ens trobem, doncs, davant d'una norma plenament normalitzadora, competència autonòmica, per tant.

b) En general, l'expedició en català o en castellà, de còpies o testimonis («testimoniàncas», diu el text legal, usant un purisme més que discutible, a parer meu, en la realitat de cada dia), evidentment, encara que el precepte no ho digui, sobre la base que els originals (que, en el cas d'expedició de còpies, necessàriament seran matrius obrant en el protocol a cura del notari, i en el de testimonis, altres documents) estiguin redactats en l'altra llengua.

Es tracta, de fet, d'una aplicació del cas examinat a la lletra a) anteriorment en l'Estatut de 1932 (article 2, darrer paràgraf). En realitat, però, la hipòtesi present inclou la precedent, que, en realitat, doncs, esdevé supèrflua.

c) La traducció «quan calgui, (de) les respectives matrius i documents sota llur responsabilitat», hipòtesi novament comprensiva de les dues anterior, que demostra la inseguretat amb què el legislador s'ha mogut en un

terreny tan senzill en realitat, en el qual ben poc esforç era necessari per a establir una redacció tècnica i omnicomprensiva.

La col·laboració amb l'Estat

La llei, pel que fa referència a les matèries alludides en aquest treball, llevat, però, dels esdeveniments públics, estableix, a més, uns mecanismes d'adaptació, és a dir, unes hipòtesis d'actuació conjunta entre la Generalitat i l'Estat i unes de transitorietat. Així:

1. La disposició addicional única parla de *promoció*, d'acord amb els òrgans competents, de la normalització de l'ús del català en:

- L'Administració perifèrica de l'Estat.
- L'Administració de justícia.
- Els registres (evidentment, els no dependents de la Generalitat, que vénen subjectes al sistema de l'article 11).
- Les empreses públiques.
- Qualsevol altre àmbit administratiu no dependent de la Generalitat.

Es tracta, sens dubte, de promoure l'emissió de normes i, fins i tot, l'adopció de mesures purament organitzatives que facilitin l'absorció de les compareixences personals o de la presentació de documents en català, la qual cosa no vol dir que l'acte de comparèixer o de presentació no vigeixi ja ara.

Es tracta, en definitiva, per exemple, d'organitzar les oficines de forma que en cadascuna hi hagi funcionaris bivalents lingüísticament; fins i tot, per exemple, on hi hagi diversos jutjats de primera instància o d'instrucció, que alguns d'ells s'especialitzin, del jutge en avall, en les actuacions en català, amb la corresponent previsió en la distribució del torn, dirigint a aquests jutjats les demandes en català. Es tracta també d'organitzar un bon servei de traduccions a disposició de l'Administració i a càrrec només d'aquesta.

2. La mateixa disposició addicional preveu la *promoció* també, quant a l'Administració de justícia, de «l'establiment de les normes adequades en matèria lingüística en els processos que es resolen fora de Catalunya».

Fonamentalment es tractarà dels recursos davant el Tribunal Suprem i és evident que la norma indicada assenyalava simplement un problema de traducció, que s'ha de resoldre o des de Catalunya, a la sortida de la documentació, o des de Madrid, a l'arribada.

3. La disposició transitòria primera estableix un *període d'adaptació* de serveis i organismes administratius, que no pot excedir de dos anys, quant a:

- La Generalitat.
- L'Administració local.
- Les altres entitats públiques dependents de la Generalitat.

Es tracta, sens dubte, d'obtenir la bivalència lingüística de totes i cadascuna de les oficines obertes al públic i, eventualment, d'organitzar un sistema de traduccions en la línia exposada anteriorment.

4. La mateixa disposició addicional fa una referència a l'Administració perifèrica de l'Estat a Catalunya: «la Generalitat ha de *promoure* acords amb els òrgans competents per a fixar períodes d'adaptació similars» als indicats en el número anterior, és a dir, dos anys.

Però no es pot cloure aquest àmbit de relacions Generalitat-Estat, tendents a afavorir la normalització, sense fer una referència a un extrem prou important de la sentència de 5 d'agost de 1983, relativa a la LOAPA.

L'article 32.2, apartat a) d'aquest projecte, en referir-se a la provisió de vacants de funcionaris transferits a les Comunitats Autònomes, estableix:

«En la provisión de dichas vacantes, en las Comunidades Autónomas donde exista, además de la lengua oficial del Estado, otra lengua oficial, la Administración del Estado deberá tener en cuenta este hecho, *en función de la implantación real de la misma.*»

Doncs bé, la sentència rebutja aquest últim incís, amb el següent raonament:

«Ahora bien, dentro de este contexto, la valoración relativa de dicho mérito —y como tal considera el artículo 32.2.a) el conocimiento de la lengua oficial propia de las Comunidades no tiene su fundamento en la implantación real de la lengua en cuestión, *sino en la necesaria garantía del derecho a usarla*, por lo que la frase final del apartado a) del artículo 32.2, “en función de la implantación real de la misma”, ha de considerarse inconstitucional.»

Evidentment, com he dit, la qüestió es suscita quant als funcionaris transferits, que, segons que resultava de la LOAPA, segons que reconeix la sentència i segons que recull ara l'article 25.1 de la Llei del Procés Autònom de 14 d'octubre de 1983, depenen orgànicament i funcionalment de la Comunitat Autònoma. Però jo pregunto: reconegut com a general aquell dret a l'ús de la llengua pròpia de la Comunitat, ¿quina raó hi ha per a no aplicar també aquell concepte de mèrit preferent als funcionaris de l'Estat que han de servir en el territori de la Comunitat Autònoma?

Crec que la referència determinant resulta de la mateixa sentència de 5 d'agost:

«Una interpretación sistemática de los preceptos constitucionales y estatutarios lleva, por una parte, a considerar el conocimiento de la lengua propia de la Comunidad como un *mérito para la provisión de vacantes*, pero, por otra,

a atribuir el deber de conocimiento de dicha lengua a la *Administración autonómica en su conjunto, no individualmente a cada uno de sus funcionarios*, como modo de garantizar el derecho a usarla por parte de los ciudadanos de la respectiva Comunidad.»

Salvant també l'allusió concreta a l'Administració autonòmica que, per la raó apuntada, crec perfectament superable, aplicant doncs els plantejaments que emanen dels dos textos jurisprudencials transcrits, crec que resulta:

a) La necessitat d'estructurar totes les Administracions i, per tant, també la perifèrica de l'Estat i la de Justícia, de forma que a cada oficina oberta al públic hi hagi places reservades a funcionaris bivalents lingüísticament.

b) La projecció sobre aquesta necessitat d'aquell mèrit preferent, recollit per la sentència, comporta la necessitat d'adaptar l'actual rigidesa dels procediments de provisió de vacants, pensats per a una concepció uniforme i centralista de l'Estat, a aquella necessitat abans indicada, la qual cosa vol dir tant com la necessitat de dividir cada procediment en dues fases, reservada la primera als pretendents que acreditin (en el si del mateix procediment) o tinguin acreditat (per un procediment àgil a establir) aquell mèrit.

Aquesta última observació ens permet de fer, abans de cloure aquest treball relatiu als preceptes del títol I de la Llei de Normalització dedicats a l'ús oficial d'ambdues llengües, una consideració final: la doble oficialitat representa un canvi profund en els esquemes anteriors, propis d'un Estat uniforme i centralitzats, pel qual estan pensats encara ara els esquemes funcionaris i, per tant, els sistemes de selecció de personal, d'organització i de relació amb el públic.

El nou esquema d'Estat, que resulta de l'article 2 de la Constitució, precisament perquè és un Estat políticament no uniforme i perquè és, a més, segons que resulta del mateix text constitucional, a l'article 3, un Estat plurilingüe, imposa els canvis consegüents, car ningú no pot discutir seriosament que abans és la nova concepció de l'Estat i, com a compresa en ella, la doble oficialitat, que el manteniment no gens harmònic d'una organització pensada per a una situació política diferent. Sobre aquesta base, per exemple, voler ignorar la interferència de les noves exigències lingüístiques en els procediments de selecció de funcionaris, fora procedir al revés; és a dir, per voler mantenir «contra natura» un privilegi impossible de fonamentar, anteposar les conveniències particulars del funcionari a aquelles conseqüències lògiques del nou model de convivència.

És precisament a partir de les exigències d'aquest nou model que s'han de resoldre tots els problemes que he anat presentant en aquest treball.